

Kapitoly z dějin hudby II.

SUSK_06 + SUS_44

17. února 2025 (SUS 44)

21. února 2025 (SUSK 06)

Dějiny hudby: Hans Heinrich Eggebrecht (1919-1999) a jeho výklad pojmu

Schopnost diskursu o hudbě

Typ zkoušení (zkouška):

(1) ze 3

písemný test na 60 minut:

(a) 15 otázek po dvou bodech = 30 bodů

(b) poslechový test = 10 bodů

Celkem = 40 bodů

(viz IS – informace o předmětu)

Orientační příklad zkuškového testu viz další strana.

K úspěšnému složení testu je třeba dosáhnout 25 bodů ze 40. Každý získaný bod navíc nad 25 bodů se započítá do bodového zisku za trojici esejí (bod 2 níže)

Kapitoly z dějin hudby – zkouškový test příklady zadání a otázek

Pár praktických rad:

Nemějte prosím obavu z diskursivní povahy otázek. Vaše odpovědi nemusí být vyčerpávající, buďte výběroví a tvůrčí. Neexistuje jen jedna správná odpověď a ostatní špatné. Pracujte rychle, rozlišujte důležité (napsat) a okrajové (vynechat). Neodmítám ani případnou heslovitost či útržkovitost, nepostrádá-li myšlenku. „Několik vět“ jsou (jen zhruba, pro orientaci) dvě až pět. Naopak u eseje žádám důkladné, souvislé a obsáhlé pojednání. Otázky můžete řešit v libovolném pořadí, jen je prosím správně očíslovte. Prosím Vás, abyste odpovědi neopisovali od sousedů ani odjinud. Psát můžete na všechny strany všech použitých papírů, včetně zadání.

TEST – 30 bodů

- 1) Vysvětlíte stručně: grafické partitury, čtvrttónová hudba... (6 položek)
- 2) Vysvětlíte vlastními slovy: kvintsextakord, tuba... (6 položek)
- 3) Popište formu XY (sonátovou, variační, rondovou atp.) a její součásti. Ve kterých cyklických hudebních formách ji nejčastěji najdeme?
- 4) Popište v několika větách tvůrčí východiska a dílo skladatele X nebo Y nebo Z.
- 5) Popište formu XY (symfonie, sonáty, koncertu, baletu...), její strukturu a vývoj od poloviny 18. do 20. století.
- 6) Kdo byl XY? Popište výběrově jeho východiska a problematiku
- 7) Uvedte po třech skladbách skladatelů X, Y a Z (nikoliv součásti jednoho cyklu), stručně o nich pojednejte.
- 8) U uvedených třiceti děl uveďte autory (plně tolerováno osm omylů), pak z nich vyberte tři a v několika větách pojednejte o jejich koncepci, významu, okolnostech vzniku, formě, výstavbě, charakteristice... (nemusí být vyčerpávající):
atd.

POSLECHOVÝ TEST – 10 bodů

Uslyšíte celkem pět zhruba minutových hudebních ukázek. Určete dle možností skladatele a název skladby, zařadte do období, stylu, techniky, formy, instrumentace atp., stačí výběrově jednou či dvěma větami. Jednu ukázkou můžete ignorovat bez ztráty bodů. Účelem této části není nutně poznat, o jakou skladbu se jedná, plný počet bodů lze získat i za bezchybný všestranný popis ukázky.

POZOR:

Při splnění podmínky 75% docházky

(tj. US_44 max. 3 absence ze 12; SUSK_06 max. 1 absence ze 4) se celý bod (1) zkoušky vynechá a postupuje se rovnou k bodu (2).

Docházka se eviduje pípnutím magnetické ISIC/studentské karty u vchodu do učebny na KONCI přednášky.

(2) ze 3

Absenční zkouška (budete u počítače doma nebo kdekoliv) sestávající ze tří esejí, každá na tři strany (3 x 5400 úhozů), 3 x 90 minut, možno rozdělit po esejích na různá data a časy. Po dokončení je třeba eseje vložit do odevzdávacího

PÍSEMNÁ ABSENČNÍ ZKOUŠKA předpokládá znalosti v rozsahu písemné prezenční zkoušky (viz výše), testována ale bude už jen jejich případná aplikace v esejích věnovaných třem hudebním skladatelům, které si sami vyberete a velmi důkladně se samostatně seznámíte s problematikou jejich života, celého díla a budete mít poslechovou zkušenost s jejich hudbou.

Vypracujete tři eseje, na každého z vybraných skladatelů jednu. Tématu je třeba se důsledně držet a nepsat obecně. Jména skladatelů mi ohlásíte nejpozději týden před zkouškou e-mailem (pro předtermín zkoušky v dubnu ještě není nutné tuto lhůtu dodržet). Každá ze tří esejí má minimální rozsah tří normostran (5400 úhozů včetně mezer) a budete na ni mít 90 minut. V esejích dle vlastního uvážení upotřebíte i všechny znalosti z přednášek.

Výběr tří hudebních skladatelů pro online zkoušku musí splňovat toto kritérium: Roky narození NEBO úmrtí (stačí splnit jedno) u všech tří se musí vzájemně (každý s každým) lišit minimálně o 50 let. Příklady správného výběru: skladatelé zemřelí 1750, 1806 a 1883, skladatelé narození 1685, 1737 a 1813. Příklad chybného výběru: skladatelé zemřelí v letech 1884, 1904 a 1928. Pokud si nejste jistí vhodností svého výběru, raději se se mnou poradte, obzvláště pokud volíte obskurní či neznámá jména. Svým výběrem přebíráte odpovědnost za dostupnost informací o jejich životě a díle. Informace čerpejte z hesel ve slovníku The New Grove Dictionary od Music and Musicians (dostupný online přes školní VPN MUNI, nebo z platného čtenářského konta v Moravské zemské knihovně, [<http://www.mzk.cz>]), případně z další dostupné české i cizojazyčné literatury o autorech – měli byste o každém skladateli přečíst alespoň jednu knihu, je-li dostupná, nebo dobře

prostudovat slovníkové heslo. V konkrétních případech Vám literaturu rád doporučím.

Bodové hodnocení: na každou esej max. 20 bodů, celkově max. 60 bodů. I zde existuje možnost až 50% navýšení bodů v případě mimořádně kvalitního výsledku. Studenti, kteří předtím absolvují prezenční písemný test, si do hodnocení přenesou vše, co získají nad limit 25 bodů.

0 – 30 bodů: F

31 – 36: E

37 – 42: D

43 – 48: C

49 – 54: B

55 – 60 (– 90? 104?): A

(3) ze 3

Společné návštěvy koncertů a operních představení, vždy jen dobrovolně, za každou účast se k části (2) zkoušky přičtou dva body. Předběžný program, konkrétní termíny budou upřesněny:

Filharmonie Brno:

Šostakovič: Symfonie č. 4

ČT 27. 3. 2025 v 19:00 JD

<https://filharmonie-brno.cz/events/schumann-sostakovic-2/>

Dalibor:

ČT 13. 3. v 19:00

NE 6. 4. v 17:00

<https://www.ndbrno.cz/program/dalibor-2/>

Salome

ČT 3. 4. v 19:00

SO 19. 4. v 17:00

PO 28. 4. v 19:00

<https://www.ndbrno.cz/program/salome-2/>

Rusalka

NE 4. 5. v 18:00

<https://www.ndbrno.cz/program/rusalka-13/>

Pastorkyňa

PÁ 16. 5. v 19:00

SO 31. 5. v 19:00

<https://www.ndbrno.cz/program/jeji-pastorkyna-3/>

Prodaná nevěsta

PÁ 23. 5. v 19:00

<https://www.ndbrno.cz/program/prodana-nevesta/>

Jakobín

ST 26. 2. v 19:00

PÁ 14. 3. v 19:00

NE 13. 4. v 17:00

NE 1. 6. v 18:00

<https://www.ndbrno.cz/program/jakobin-3/>

Aspekty:

dějiny hudby

dějiny forem: vznik (klasicismus, romantismus), jejich proměny;

hudební teorie v dějinách, tematické katalogy

duchovní hudba, liturgická hudba – římskokatolická, protestantská, pravoslavná, židovská

lidová hudba – jen okrajově, modely: česká (instrumentální) x moravská (vokální), romská, židovská

hudební interpretace – působení emocí

(viz také IS - osnova předmětu)

literatura:

Bohuslav Vítek: Přehled dějin hudby

Encyklopedický atlas hudby

The New Grove Dictionary of Music and Musicians

(<http://www.oxfordmusiconline.com/> - přístup z počítačů MU nebo z domu přes VPN – viz vpn.muni.cz)

MGG - německy

Taruskin: The Oxford History of Western Music (III. – V.)

Kouba: ABC hudebních slohů

Navrátil: Nástin vývoje dějin hudby 20. století

Zenkl: ABC hudebních forem

Zenkl: ABC hudební nauky

Pečman: Sloh a hudba 1600 – 1900

Jaroslav Smolka: Dějiny hudby

Alex Ross: The Rest is Noise / Zbývá jen hluk

Jiří Fukač: Mýtus a skutečnost hudby

(Černušák: Dějepis hudby)

(více na IS – literatura k předmětu)

Vladimír Helfert: Periodisace dějin hudby (1938)

- hudba jako přechod od horizontality k vertikalitě

(nascanováno v IS – studijní materiály)

24. února 2025 (US 44)

Johann Sebastian Bach (1685 – 1750)

(x Mannheimská škola)

basso continuo

číslovaný bas

fuga: imitační práce, daný počet hlasů, těsna

fugeta, fugato

Dobře temperovaný klavír – tóniny, ladění

aliquotní tóny

Suity pro sólové violoncello BWV 1007 – 1012

Struktura Bachovy suity: Preludium – Allemande – Courante – Sarabande

– Menuet/Bourrée/Gavotte I.+II.(+I.) – Gigue

Pašije (Jan, Matouš), Vánoční oratorium, Mše h-moll

terasovitá dynamika

concerto grosso: skupiny concertato / ripieno

Braniborské koncerty BWV 1046-1051 – různé sólové nástroje, poslech:

- č. 2 (klarina / Bachova trubka)

- č. 3

- č. 5 (cembalový koncert se sólovou kadencí od 6:13 do 9:17)

Problematika historicky poučené interpretace (Richard Taruskin: Text and Act)

Variace, variační forma: Goldbergovy variace BWV 988

(Glenn Gould, 1932-1982 - klavír)

<https://www.youtube.com/watch?v=Klqjebjw8n4>

(kompletní video též ve studijních materiálech v ISu)

Bruno Monsaingeon (*1943) – dokumentární filmy o charismatických hudebnících

Hudební obětina + Umění fugy (BWV 1079 + BWV 1080)

Pomůcka: <http://www.josef-k.net/mim/ThePianoKeyboard.gif>

Literatura k základům hudební teorie:

Zenkl: ABC hudební nauky

Kofroň: Učebnice harmonie

Hudební teorie

- tón (výška, hlasitost, trvání, barva)

- intervaly (oktávová identita)

- stupnice

- akordy

Intervaly:

1 prima, 2 sekunda, 3 tercie, 4 kvarta, 5 kvinta, 6 sexta, 7 septima, 8 oktáva atd.

- čisté: 1, 4, 5, 8 (zmenšené < **čisté** < zvětšené)

- velké: 2, 3, 6, 7 (zmenšené < malé < **velké** < zvětšené)

Obraty intervalů = doplnění do oktávy

Tritonus = diabolus in musica = zvětšená kvarta = zmenšená kvinta

4. března 2024

Posuvky: křížky (-is) a béčka (-es), odrážky

Dodekafonická stupnice (po půltónech) od C:

C Cis D Dis E F Fis G Gis A Ais H C

Chromatika (x diatonika)

anglická terminologie: B místo H! (naše = německá)

Durová stupnice C-dur:

C [cis] D [dis] E F [fis] G [gis] A [ais] H C

Durová stupnice G-dur:

G [gis] A [ais] H C [cis] D [dis] E [f] Fis G

...

Durová stupnice Cis-dur

Cis [d] Dis [e] Eis=f Fis [g] Gis [a] Ais [h] His=c Cis

Mollová stupnice a-moll:

A [ais] H C [cis] D [dis] E F [fis] G [gis] A

(atd.)

Staré církevní stupnice:

- dórská (d až d bez předznamenání)
- frygická (e – e)
- lydická (f – f)
- mixolydická (g – g)

Modalita, cikánské stupnice dur a moll, pentatonika atp.

Harmonie (terciová harmonie)

Tónika – na 1. stupni, dominanta – na 5. stupni, subdominanta – na 4. stupni

akordy a jejich obraty:

- trojzvuky (kvintakord CEG, sextakord EGC, kvartsextakord GCE)
(durový, mollový, zmenšený, zvětšený)

Tritonus!

- čtyřzvuky (septakord CEGH, kvintsextakord EGHC, terckvartakord GHCE, sekundakord HCEG)
(měkce/tvrdě malý/velký)

Kuriozita: zmenšeně zmenšený:

C-es-ges-heses = ... = ... = ... (stejně znějící)

Bitonalita (I. F. Stravinskij, Charles Ives), polytonalita
kvartové akordy (Bartók)

Temperované ladění, alikvotní tóny, alikvotní řada

C – c – g – c1 – es1

21. března 2025 (SUSK_06)

Rytmus

Notace: modální, předfrankonská, frankonská, černá menzura, bílá menzura

perfektní a imperfektní menzura (stará hudba)

staré hodnoty: maxima, longa, brevis, semibrevis, minima, semiminima, fusa, semifusa

perfektní: imperfekce, alterace (pouze ilustrace)

základní hodnoty: nota celá, půlová, čtvrt'ová, osminová, šestnáctinová atd.

Metrum: takty 4/4 3/4 2/4; 3/8 6/8 9/8

triola, kvartola, kvintola, sextola atp.

akcent = přízvuk

synkopy, koruna

polyrytmika

volný rytmus, non mésuré, rubato

Složení symfonického orchestru:

Lidský hlas: soprán, alt, tenor, bas

sekce: smyčce, dřevěné, žest'ové, bicí, každá se dělí do skupin podle lidských hlasů

Smyčce: housle I. II., viola, violoncello, kontrabas

(glosa: smyčcové kvarteto I. a II. housle, viola, violoncello)

Dřeva: flétna (pikola), hoboj (anglický roh), klarinet (basklarinet, Es-klarinet, saxofon), fagot (kontrafagot)

Žestě: trubka, lesní roh, trombon, tuba

Bicí: tympány (laděné), malý a velký buben, triangl, xylofony, zvony, tam-tam

klavír, harmonium, celesta, harfa

ladění (nástroje transponující a netransponující)

partitura

Poslech:

Stravinskij: Svěcení jara (1913) – 1. část (Polibek zemi) – s partiturou

11. března 2024

Návaznosti na Bacha:

Mozart, Beethoven, Tomášek, Mendelssohn-Bartholdy, Hindemith,
Šostakovič, Schönberg, Webern

Dmitrij Dmitrijevič Šostakovič (1906 – 1975)

24 preludií a fug op. 87

Symfonie č. 4 c-moll - fugato (jen po 2:15, v partituře str. 69 až 81)

Lady Macbeth Mcenského újezdu – passacaglia

Lidová hudba Čech a Moravy

typ západní – východní / instrumentální – vokální

gregoriánský chorál – volný rytmus („non mesuré“), modalita

František Sušil (1804-1868) – sběr lidových písní na Moravě

Jiří Plocek – současný folklorista

Poslech:

gregoriánský chorál - Spiritus Domini

triplez – trojí notace, tj. dvojí neumová a jedna čtyřlínková diastematická: https://1.bp.blogspot.com/-x5OVHsRcQ8c/V10OB5xg89I/AAAAAAAAAoI/eXeyqWB0yuwm2GhZ_LyKJa3RzW8xoOCVACLcB/s1600/Grad_Trip_d252_Spiritus_Domini_glegheal-548x600.jpg

Franta Okénka

romská hudba z Rumunska (cikánské stupnice dur a moll)

Věra Gondolánová

Dechová hudba

Balkán (Ilja Lukov) – bicí, akordeony

Hudební klasicismus

Kult rozumu, osvícenství

Počátky: rokoko, galantní sloh, Mannheimská škola

Odlišnosti: dynamika, melodika (raketa – Mozart: Eine kleine

Nachtmusik), Seufzer, rytmika, ozdoby, klarinety

Motiv a téma – tematická práce

Malá písňová forma: A, AB, ABA

Velká písňová forma: XYX (X = ABA; Y= BAB)

Česká hudební emigrace:

Paříž: Krumpholz, Dusík (Rejcha +1836)

Mannheim: Stamic[/tz], Richter (+Štrasburk)

severní Německo: bratři Bendové (+Zelenka)

Itálie: Mysliveček, Pichl

Vídeň: Vaňhal, Koželuh, Vraničtí, Kramář, Míča, Voříšek

Rusko: Jan Antonín Mareš (1719-1794), Eduard Nápravník (1839-1916)

Ruská rohová hudba (роговая музыка) – viz např.

https://www.youtube.com/watch?v=bJRnwaM_Nqw

<https://www.youtube.com/watch?v=nICr4iwQqk0>

První vídeňská škola

Joseph Haydn (1732 – 1809)

symfonie – smyčcový kvartet – klavírní trio

autorství

katalogové číslo / opusové číslo

poslech: Sedm slov Vykupitelových na kříži, Hob. III, 50-56

Wolfgang Amadeus Mozart (1756 – 1791)

Leopold Mozart

Antonio Salieri

(Puškin 1830, Rimskij-Korsakov 1897, Shaffer 1979, Forman 1984)

návaznost na Bacha (knihovník van Swieten)

Mozart a Praha

operní předehra

opera: italština, němčina (Entführung aus dem Serail, Zauberflöte)

poslech: Kouzelná flétna, Únos ze serailu, Figarova svatba (předehry)

video:

Margical History Tour / Toulky historií s Marge (poslední třetina)

epizoda 324-11 (série XV.) seriálu Simpsonovi

<https://kukni.to/epiz%C3%B3da/simpsonovi-s15e11/>

(od 12:03)

- *katalogová čísla*

- *afekty*

- *vulgarismy*
- „*bat out of Salzburg*“
- *Requiem*
- *Beethoven*

problém geniality (Lebrecht + Gould x Mozart; Nejedlý x Dvořák;
Hanslick x Wagner; Igor Fjodorovič Stravinskij x Richard Strauss)

<http://www.scena.org/columns/lebrecht/051214-NL-250mozart.html>

Hudební formy:

Principy opakování a kontrastu

Symfonie: čtyřvětá

I. rychlá: v sonátové formě

II. pomalá: variační forma

III. taneční: menuet, gavotte => scherzo (počínaje Beethovenem

Symfonií č. 2 D-dur) Struktura A – B – A (Scherzo – Trio – Scherzo)

Velká písňová forma

IV. rychlá, Finale: rondo A – B – A – C – A – D – A

Sonáta x sonátová forma

sonátová forma:

(úvod - introdukce)

Expozice: hlavní (T) a vedlejší téma (D) (+3. téma - D) (opakuje)

Provedení: oblast hlavního tématu, oblast vedlejšího tématu, (+3. t.)

Repríza: hlavní (T) a vedlejší téma (T) (+3. téma - T)

(závěr - coda)

25. března 2024

Poslech s partiturou:

Antonín Dvořák: Symfonie č. 9 e-moll op. 95 „Z nového světa“

- *referenční symfonie*

I. Adagio – Allegro molto

II. Largo

III. Scherzo: Molto vivace

IV. Allegro con fuoco

Ludwig van Beethoven (1770 – 1827)

učitelé

Bach (knihovník van Swieten)

hluchota

hrdinství, osvícenství, revoluce

symfonie, smyčcové kvartety, koncerty, sonáty

subjektivní chápání díla

Hudba 19. století x hudební romantismus:

raný: do r. 1830 (Weber, Schubert, Rossini, Mendelssohn-Bartholdy)

vrcholný: 1830 – 1850 (Liszt, Berlioz; národní školy |—>>>)

*pozdní: 1850 – 1890 (Wagner, Verdi, Bruckner; *Brahms+Dvořák)*

krizový: 1890 – 1914 (Mahler, R. Strauss, Debussy, Puccini)

historismus

Felix Mendelssohn Bartholdy (1809 – 1847) – provedení Matoušových

pašijí J. S. Bacha (1829)

bujení provozovacího aparátu

programní hudba, nové formy

absolutní hudba > charakteristický kus > programní hudba

Eduard Hanslick (1825-1904): Vom Musikalisch-Schönen (O hudebním krásnu, 1854)

*klasicko-romantická syntéza

národní školy

ruská škola

opera

železnice

1. dubna 2024 - Velikonoce

8. dubna 2024

(Beethoven – pokračování)

Symfonie č. 3 Es-dur op. 55 (1804)

- *Sinfonia eroica, composta per festeggiare il sovvenire d'un grand'uomo*

I. Allegro con brio (provedení!)

II. Marcia funebre: Adagio assai

Symfonie č. 5 c-moll op. 67 „Osudová“ (1808)

- tematická sevřenost

I. Allegro con brio

neoklasicismus (20. století):

Sergej Sergejevič Prokofjev (1891 – 1953):

Symfonie č. 1 D-dur op. 25 „Klasická“ (1917)

Allegro – Larghetto – Gavotta: Non troppo allegro – Finale: Molto vivace

Darius Milhaud (1892 – 1974):

Le boeuf sur le toit (Vůl na střeše) op. 58 (1919)

Les Six

Rondo/Rondeau: A – B – A – C – A – D atd.

(Erik Satie)

zpět k Beethovenovi

č. 6 F-dur op. 68 „Pastorální“ (1808) – *programní symfonie*

I. Probuzení radostných pocitů při příjezdu na venkov: Allegro ma non troppo

IV. Bouře, hromy: Allegro

Hector Berlioz (1803 – 1869):

- Symphonie fantastique (1830): idée fixe, první romantická programní symfonie: IV. Pochod na popraviště; V. Sen o noci sabatu

zpět k Beethovenovi

Symfonie č. 7 A-dur op. 92 (1812)

II. Allegretto

(téma na jednom tónu)

IV. Allegro con brio

(apoteóza tance)

Symfonie č. 9 d-moll op. 125 (1817-24) (s tzv. Ódou na radost, text Friedricha Schillera)

I. Allegro ma non troppo, un poco maestoso

IV.:

Recitative: (Presto – Allegro ma non troppo – Vivace – Adagio cantabile – Allegro assai – Presto: *O Freunde*) – Allegro molto assai: *Freude, schöner Götterfunken* – Alla marcia – Allegro assai vivace: *Froh, wie seine Sonnen* – Andante maestoso: *Seid umschlungen, Millionen!* – Adagio ma non troppo, ma divoto: *Ihr, stürzt nieder* – Allegro energico, sempre ben marcato: (*Freude, schöner Götterfunken* – *Seid umschlungen, Millionen!*) – Allegro ma non tanto: *Freude, Tochter aus Elysium!* – Prestissimo, Maestoso, Molto Prestissimo: *Seid umschlungen, Millionen!*

Velká fuga B-dur pro smyčcové kvarteto, op. 133 (1825)

Mše = ordinarium + proprium

ordinarium: Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus (vč. Benedictus), Agnus Dei

proprium: Introitus, Graduale, Alleluia, Offertorium, Communio

Mše: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Ordin%C3%A1rium>

15. dubna 2024

Čtecí týden, výuka odpadá

22. dubna 2024

(Navzdory exkurzi SUS_95 do Atén výuka neodpadá, účastníci exkurze jsou automaticky omluveni a je jim započítána účast.)

Requiem = mše za zemřelé (text <http://cs.wikipedia.org/wiki/Requiem>)

sekvence Dies irae:

text: http://cs.wikipedia.org/wiki/Dies_irae

kompletní zápis: https://is.muni.cz/el/phil/podzim2021/VH_15b/um/Dies_irae_-_sekvence.pdf

chybí Gloria, Credo

struktura:

Requiem – Kyrie – Sekvence – Offertorium – Sanctus – Agnus Dei –

Communio

video:

Beethoven: Missa solemnis D-dur op. 123 (1819-1823 – video):

<https://www.youtube.com/watch?v=mzQXdWM3J3o>

II. Gloria: 17:31 až 35:48 (fuga od 29:55)

III. Credo: 36:45 až 59:00 (fuga od 51:27)

Hector Berlioz (1803 – 1869):

- Requiem – Grande messe des morts op. 5 (1837):

<https://www.youtube.com/watch?v=yetrQXTsdKI>

Dies irae + Tuba mirum: 0:12:48 – 0:25:45

(Tuba mirum - vymístěné žest'ové skupiny – viz např. od 0:18:30,
orchestrální partitura od str. 19)

Lacrymosa: 0:41:50 – 0:52:40

partitury – viz studijní materiály

Bedřich Smetana (1824 – 1884):

- politika
- problémy nacionalismu
- operní dílo: domov versus svět
- domov a cizina
- hluchota
- husitství

Triumfální (slavnostní) symfonie E-dur op. 6 (1853)

Opery: Braniboři v Čechách – Prodaná nevěsta – Dalibor – Libuše – Dvě vdovy – Hubička – Tajemství – Čertova stěna (+Viola)

- Libuše: Předehra (prezidentská fanfára):

<http://www.youtube.com/watch?v=jf46A0C3KZU>

- Libušino proroctví (závěr opery, libreto str. 17, „Bohové mocní“):

http://www.youtube.com/watch?v=5iTQqu_Gg2s

Má vlast – cyklus symfonických básní (1874-...):

Vyšehrad – Vltava – Šárka – Z českých luhů a hájů – Tábor – Blaník

krátký nástin: <http://petr.olmer.cz/putovani.php>

klavírní skladby

29. dubna 2024

Antonín Dvořák (1841 – 1904):

- přímočarost osobnosti: politika, hudební teorie

- programní hudba

- regrese stylu

- Zdeněk Nejedlý

- Fritz Simrock (Berlín), Británie, USA

Slovanské tance opp. 46 (1878) a 72 (1886)

Symfonie č. 9 e-moll op. 95 „Z nového světa“

Smyčcový kvartet č. 12 F-dur op. 96 „Americký“

Requiem op. 89

Jakobín op. 84 (1887-88)

Rusalka op. 114 (1900), libreto Jaroslav Kvapil

Mocná hrstka: Musorgskij, Kjuj, Balakirev, Borodin, Rimskij–Korsakov
(+Stasov)

Modest Petrovič Musorgskij (1839 – 1881): Kartinki (Obrázky z výstavy,
1874), orchestrace Maurice Ravel 1922:

Promenáda, Baba Jaga, Velká brána kyjevská
opera Boris Godunov

Nikolaj Andrejevič Rimskij-Korsakov (1844 – 1908): Šeherezáda –
symfonická suita (I. Moře a Sindibádův koráb)

Pjotr Iljič Čajkovskij (1840 – 1893):

Koncert č. 1 b-moll pro klavír a orchestr op. 23

Symfonie č. 4 f-moll op. 36

<http://www.youtube.com/watch?v=JFgnbKCJhlo&feature=fvwrel>

balety: Labutí jezero, Louskáček, Šípková Růženka
spojil obě křídla – západníky i nacionalisty

6. května 2024

Sergej Vasiljevič Rachmaninov (1873 – 1943):

Всенощное бдение (Nešpory) op. 37 (1915)

VI. Bogorodice Děvo, radujsa

opera 19. století

opéra comique, grand opéra, drame lyrique, opera buffa, opera seria,
německá romantická opera (Carl Maria von Weber), Verdi, Wagnerovo
hudební drama (Gesamtkunstwerk, příznačné motivy), verismus (Puccini,
Janáček)

Richard Wagner (1813 – 1883): Tannhäuser (předehra k opeře)

- Gesamtkunstwerk

- Bayreuther Festspiele

Anton Bruckner (1824 – 1896): Symfonie č. 8 c-moll (1887/1890)

- dirigent Sergiu Celibidache

Alexandr Nikolajevič Skrjabin (1872 – 1915): Poème de l'extase (Poéma extáze) op. 54 (1905)

Gustav Mahler (1860 – 1911):

- české kořeny

- Vídeň

- Olomouc – Lublaň – Kassel – Praha – Lipsko – Budapešť – Hamburk – Vídeň (1897-1907) – New York

- Alma

- programnost, lidové texty, smrt, Rückert, čínští básníci

- sémantický aspekt Mahlerovy hudby

Symfonie č. 2 c-moll „Vzkříšení“ (1888-94)

<http://www.youtube.com/watch?v=sHsFIv8VA7w>

I. 0:00, II. 24:40, III. 35:30, IV. 47:12, V. 52:20 (sbor 1:13:20, závěr 1:23:55)

Symfonie č. 5 cis-moll (1901-02)

Symfonie č. 8 Es-dur „Symfonie tisíců“ (1906)

13. května 2024

Claude Debussy (1862 – 1918): Prélude à l'après-midi d'un faune (Předehra k Faunovu odpoledni, 1894) – Ruský balet (1912)

Erik Satie (1866 – 1925): klavírní skladby s žertovnými názvy

- 3 Gymnopédies
- Parade (Paráda) – balet (prem. 1917)
- Vexations (Urážky)

Hudba 20. století

- východiska hudebního romantismu
- impresionismus (Debussy)
- expresionismus
- 2. vídeňská škola: Schönberg, Webern, Berg
- atonalita, atematismus, dodekafonie, dodekafonická řada, seriální technika, inverze a račí pohyb (Thomas Mann: Doktor Faustus)
- neoklasicismus: Prokofjev, Stravinskij, Pařížská šestka
- Les Six (Pařížská šestka: Honegger, Poulenc, Milhaud...), Erik Satie, dadaismus
- folklorismus (Béla Bartók, Leoš Janáček)
- realismus (Janáček, Musorgskij), verismus (Puccini, Janáček)
- avantgarda
- socialistický realismus (x formalismus)
- elektroakustická hudba (Karlheinz Stockhausen, Darmstadt), Ondes Martenot (Martenotovy vlny) - Messiaen
- aleatorika (John Cage)
- konkrétní hudba (Steve Reich)
- multimédia, happening
- grafické partitury
- polystylovost, synkretismus (Alfred Schnittke: 1. symfonie)
- minimalismus, redukcionismus, repetitivní hudba (Glass, Reich, Riley)
- syntézy, spojení s rockem, jazzem, crossovery

- world music

20. května 2024

Leoš Janáček (1854 – 1928)

- 1) rusofilství
- 2) lidová píseň + nápěvky mluvy
- 3) ženy

Hukvaldy – Brno – Praha

veliké stáří

problém Její pastorkyňa

bizarní náměty

ženské hrdinky

poslech:

mužské sbory:

Vojna (1885), Rozloučení (1904), Maryčka Magdónova (1906-7)

Sinfonietta (1926)

Glagolská mše (1926)

III. Slava vo vysnich Bogu (Gloria in excelsis Deo):

<http://www.youtube.com/watch?v=KqLkVexhi1Q>

V. Svet (Sanctus)

http://www.youtube.com/watch?v=M_4dowHwXfw

VII. Varhany Sólo (Postludium), VIII. Intrada

<http://www.youtube.com/watch?v=MXYrFx4uZfc&>

Z mrtvého domu (1927-28)

klavírní skladby

Charles Ives (1874 – 1954): Klavírní sonáta č. 2 „Concord, Mass., 1840-1860“ (1911-1915); Tři čtvrttónové kusy (1923-4)

Alois Hába (1893 – 1973): Matka op. 35 (1927-1929)

Dmitrij Dmitrijevič Šostakovič (1906 – 1975):

- tři tvůrčí období (1936/1960)
- umělec v totalitním státě
- Chaos místo hudby
- útoky 1936, 1948, 1960; zlomová díla

Smyčcový kvartet č. 8 c-moll op. 110 (1960)

Igor Fjodorovič Stravinskij (1882 – 1971) neoklasicismus

Arnold Schönberg (1874 – 1951) expresionismus

T. W. Adorno: Filozofie Nové hudby

Igor Stravinskij:

- Rozhovory s Robertem Craftem, Praha 1967 (orig. ???)
- Kronika mého života
- Hudební poetika
- Deník ze společných cest

Olivier Messiaen (1908 – 1992):

Symfonie Turangalíla (1946 – 1948)

vahranní skladby (l'Ascension, 1933)

Et exspecto resurrectionem mortuorum
ondes Martenot – Martenovy vlny

Philip Glass (*1937)

operní trilogie: Einstein on the Beach, Satyagraha, Akhnaten (Achnaton)
filmová trilogie: Koyaanisqatsi, Powaqqatsi, Naqoyqatsi

Steve Reich (*1936)

Different Trains (1988)

Arvo Pärt (*1935)

styl tintinnabuli

Magnificat (1989), De profundis (1980), Te Deum (1984-86), Passio
(Pašije, 1982), Fratres (1977, různé instrumentální verze)

Galina Ivanovna Ustvolskaja (1919-2006)

Šest klavírních sonát, krajní polohy

Alfred Garrijevič Schnittke (1934-1998)

Polystylovost, synkretismus

Osm dokončených symfonií, Concerto grosso č. 1 – 6
